

מתיקות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרבי הקדוש רבי אברהם "המלאך" זצוק"ל בנו יחידו של הרבי הקדוש המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל נסתלק י"ב תשרי (תקל"ז)

הטעם שקראו לרבינו ז"ע בתואר נדיר זה "המלאך", כי ראו שגדול קדושתו וטהרתו הוא בבחינת 'מלאך אלקים', ולמשל, במשך כל המעט לעת לא אכל רק דבר אחד בלבד, עור של בן יונה.

אחד הצדיקים בזמנו, התפלא על מה שקוראים אותו "מלאך", הלוא ילוד אשה הוא, ורצה לחקור את הדבר, ונסע במיוחד אליו, והגיע לצל קדשו בערב תשעה באב. וראה שבכניסת הלילה ישב על הארץ, ונתן ראשו בין ברכיו, וישב כך זמן רב. פתאום הבחין, שיש למטה על הארץ סביב גופו, נחל של דמעות, והבין שהוא בוכה תמרורים על חורבן בית המקדש.

לתדהמתו הגדולה, שהה כך המלאך עד ליום המחרת עד חצות היום, בלי לנוע מהמקום, לא נעמד ולא התיישב, רק ישב כל הזמן באותה תנוחה, כשראשו בין ברכיו, והוחיל דמעות כמים. אז הבין אותו צדיק, שאכן כמו נאה לו ויאה לו להיקרא "מלאך", ושלל על חנים קוראים אותו כן.

*

גם הרבי הקדוש רבי ברוך ממעזריטש ז"ע ואחיו הרבי הקדוש בעל ה"דגל מחנה אפרים" ז"ע, נסעו פעם אל רבינו המלאך ז"ע עבור מטרה זו, לראות למה קוראים אותו העולם "מלאך". בבואם אל עירו של רבינו, הלכו תיכף אל ביתו. והי כאשר אך ראו את פני רבינו מבעד החלון, נפל עליהם פחד גדול כל כך עד שברחו שניהם. מרוב הבהלה והריצה נאבד לרבי הקדוש רבי ברוך ז"ע אחד ממנעליו, והרבי הקדוש ה"דגל מחנה אפרים" ז"ע איבד את ספר התהלים שלו. וכל זה מגדול הפחד שנפל עליהם בראותם את צורתו הקדושה.

הסיפור הנורא שצריכים לחזור עליו הרבה פעמים

הכיפורים (סימן תר"ו סק"ח), שהטעם למה 'כל המעביר על מידותיו מעבירין לו על כל פשעיו', הוא משום 'מדה כנגד מדה', כשם שהוא מעביר על מידותיו, כך מן השמים מעבירין לו על כל פשעיו.

לפני שנביא המשך דברי השער הציון, נספר סיפור נורא, שמתפרסם כאן בפרסום ראשון, ומעשה שהיה כך היה: תלמיד חכם חשוב נסע לקראת שבת לעיר הצפון. בערב שבת, כתוצאה מוויכוח קטן עם איזה בן בליעל שאינו שומר תורה ומצוות רחמנא ליצלן, פצע האיש את התלמיד חכם בפניו.

בצר לו התקשר התלמיד חכם לאחד מחשובי רבני העיר ביתר עילית יצ"ו, לשמוע ולקבל עצה טובה איך להיכנס בשבת קודש בלי הכאב - תרתי משמע, הכאב של הפצע, והכאב בנפש מזה שנתקף בפתאומיות ועוד בריבים. הרב האזין בקשב רב לסיפורו הכאוב, ואמר לו, אני יקריא לך דברי השער הציון, ומזה תבין שאתה נמצא עכשיו בעת רצון גדול מאד, ובס"ד אם תסלח לאותו יחיד, יתכפרו לך כל העוונות.

וכך לשון השער הציון בהמשך דבריו: 'צריך למחול לחבירו אפילו אם עויות כנגדו במזיד ובמדר, ואז מוחלין לו גם כן אפילו על המזידות, וכמו שאמרו בגמרא, למי נושא עון למי שעובר על פשע'. נורא נוראות, אפשר לזכות בבת אחת למחילת כל העוונות השגונות והמזידות, על ידי המחילה לכל אחד מישראל באשר הוא שם.

השבוע אנחנו זוכים להתחיל במסגרת הדף היומי "מסכת בכורות", ומבואר שם בגמרא (דף טו), 'את ה' אלקיך תירא' - לרבות תלמידי חכמים'. אפשר לבאר דברי הגמרא על פי הסיפור הנורא שהביא החיד"א בשם האור החיים. 'את ה' אלקיך תירא' - איך אפשר לזכות ליראת ה', לרבות תלמידי חכמים', על ידי שמסתופפים בצל הצדיקים ותלמידי חכמים, ורואים גדול היראת שמים שלהם, שמוכנים למחול תיכף ומיד על כל עלבונם, כדי שלא ייגרם צער השכינה אפילו רגע אחד, על ידי זה מתעוררים גם כן ליראת שמים, ולמחול לכל מי שרק העליב אותנו.

ולכן מאד ראוי ונכון להסתופף בצל הצדיקים בימים הנוראים, כדי להתעורר על דם להיות 'מוחל על עלבונך', וכן יזכה למחילת כל עוונותיו ופשעיו בימי הדין. ועוד טעם נפלא בזה, שמעתי מיידי משמח אלקים ואנשים, מרבין תורה רבות בשנים, ולמרות רום מעמדו הוא מתגבר להיות גבאי בבית הכנסת כאשר יש צורך, וכן כל מה שצריכים לסייע בבית הכנסת, הוא תמיד נרתם מיד.

אחרי התפילה בשבת קודש שאלתי אותו, איפוא יהיה כבוד תורתו בראש השנה. וענה לי, "בסייעתא דשמיא בראחמיסטריוקא". שאלתי אותו, איך אתם יכולים לשכור דירה באזור זה, הרי בטח מדובר בהוצאה של אלפי דולרים, ומה גם שאתם חלק חשוב מהבית הכנסת כאן.

אותו יחיד חשוב נישג לארון ספרים והוציא רמב"ם, והראה לי מה שכתוב ברמב"ם (הלכות תשובה ב, ו), שהציבור, "כל זמן שעושים תשובה וצווקין בלב שלם הם נעניין". והראה לי מה שכתוב על זה בחדושי הגאון רבי עקיבא איגר זצוק"ל בשם המפרשים, שבאמת הציבור נענים אפילו כשאנשים עושים תשובה 'בלב שלם', "אבל מכל מקום צריך שיהיה על כל פנים לב אחד מהם שלם".

ולכן מאד כדאי וראוי להסתופף בצל הצדיק בימים הנוראים, כי על ידו מתקבל התשובה של כל הציבור, מאחר ש"לב אחד מהם שלם" - והיינו הצדיק. והיו הדברים האלו חיזוק גדול לכל אלו המשלמים דמים תרתי משמע, בשביל להיות אצל הצדיק בימים הנוראים, בס"ד שווה ההשקעה, ובס"ד תאכלו את הפירות ברוחניות ובגשמיות כל השנה, אמן.

הטעם שראוי להסתופף בצל הצדיקים בימים הנוראים

רבינו החיד"א הקדוש זצוק"ל זכה ללמוד בצעירותו, בישיבתו של רבינו האור החיים הקדוש זצוק"ל בירושלים, ונחשב כתלמידו המובהק. בתוך ע"א ספריו שזכה מרן החיד"א לחבר במשך ימי חייו, הוא מביא המון המון פעמים סיפור נורא ששמע מרבו האור החיים הקדוש (כבר לאדון סימן ב. מורה באצבע א, ו. חומת אנך תהלים עט. צוארי שלל הפטרת פרשת וילך. מראית העין תענית כה. סנהדרין ז. ועוד. פתח עינים יומא כג. ועוד ועוד ועוד).

ומרן החיד"א כותב בעצמו (מראית העין ברכות סד). שהוא מביא סיפור זה הרבה פעמים: 'ודע שלהיות ענין זה יקר בעיני דוקוק בעבודת ה', אני מביא כמה פעמים, כי על ידי זה ישמע חכם ויוסף לקח'. וכן כתב החיד"א עוד (מראית העין ר"ה ז). 'וכבר כתבתי שאני כותב זה הרבה פעמים, להיותו יקר הערך דברי מוסר, צריך לחזור עליהם, לעורר הלב ליראה את ה', וכולי האי ואולי'. ובפרט עתה לפני יום הכיפורים שאינו מכפר עד שירצה את חבירו, נוגע לנו עתה סיפור נורא זה עד מאד.

ומעשה שהיה כך היה: בעירו של האור החיים הקדוש, היה יחיד עשיר גדול, הוא שימש כאחד מראשי הקהל, וכן היה שר וגדול בבית המלך. ביום מן הימים פתח את פיו שלא בחכמה, וחלל ובייש מאד לתלמיד חכם גדול בעיר.

כאשר נדע לאור החיים הקדוש מזה, שלח לאיש אחד בשליחות מיוחדת לאותו תלמיד חכם, שימסור לו בשמו, שראוי והגון שימחל לאותו עשיר, למרות הבזיון הגדול שביהוה. השליח אכן מסר לו דברי רבינו האור החיים, אמנם התלמיד חכם נענה ואמר לו: "למה יטרח האדון בזה".

השליח חזר לאור החיים, ומסר לו תשובת התלמיד חכם. והבין האור החיים שהוא מתכוון לומר בזה, שבשום אופן לא ימחל על עלבונו הגדול, ולכן חבל מה שהאור החיים מטריח עצמו בחינם לשלוח אליו שליחים בעניין המחילה, מאחר שהדבר כבר גמור אצלנו, שלא ימחל לאותו עשיר בשום אופן.

האור החיים הקדוש שלח בשנית את השליח, שימסור שוב לאותו תלמיד חכם, שעל פי דעתו, כן כדאי וראוי מאד שימחל לאותו עשיר למרות הבזיון הקשה שגרם לו. כאשר שמע התלמיד חכם דברי השליח, התנצל ואמר לו, בוודאי אני מוחל לאותו עשיר בלב שלם, כבר מזמן מחלתי לו, וזהו מה שאמרת בפעם הראשונה "למה יטרח האדון בזה", כלומר, אין שום צורך שרבינו האור החיים יטרח לבקשני למחול לו, כי מיד כאשר אותו עשיר ביהוה אותי, תיכף באותו רגע מחלתי על עלבונך, ואמרת בפה מלא שאני מוחל לו.

התלמיד חכם הסביר לשליח, למה באמת מחל לו תיכף באותו הרגע, כי מבואר בוורה הקדוש, שכל זמן שיש חטא בעולם, זה מכביד כביכול על ג'פ"י - כנפי השכינה, וממילא זה גורם צער השכינה. ולכן מחלתי תיכף ומיד לאותו עשיר, כדי שיכופר לו מיד עוונו, וכן לא ייגרם חלילה צער השכינה על ידי העבירה הזאת. השליח סיפר לרבינו האור החיים כל דברי התלמיד חכם, והאור החיים הקדוש התפעל עד מאד מדבריו, וקילס אותו על כך.

רבינו החיד"א שכאמור מביא סיפור נורא זה המון פעמים בתוך ספריו, מוסיף כמה פעמים לבאר על פי זה מה שאמרו חז"ל (ר"ה ז), 'כל המעביר על מידותיו מוחלין לו על כל פשעיו'. שהוא מדה כנגד מדה, היות שהאיש מעביר על מידותיו ומוחל על עלבונו, כדי שלא להכביד על ג'פ"י השכינה, ודואג שלא ייגרם חלילה צער השכינה. לכן מוחלין לו על כל פשעיו, כדי שכמו כן לא ייגרם צער השכינה על ידי עבירותיו.

ויקוצא בזה כתב רבינו החפץ חיים זצוק"ל ב'שער הציון' בהלכות יום

לב אחד
מהם
שלם

בצילום של גדולי ישראל

כ"ק מרן האדמו"ר מתולדות אהרן שליט"א

הזה עד עצם היום הזה, יבוא לטעום שבת קודש בתולדות אהרן, ויבין את הדברים יותר לעומק.

בסוף קריאת התורה זכיתי לקבל 'הגבהה', ולשבת ליד הרבי שליט"א. בשבת קודש בבוקר התקיים גם ברית אצל נכדו של רבינו שליט"א, ונכד המשפיע הגה"צ רבי נחמן בידרמן שליט"א, בנו של הראש כולל המפורסם הגה"צ רבי ישראל יוסף שליט"א. הראש כולל הודה לי כמה פעמים בשבת על גליונות 'מתיקות הדף היומי', ועל האכסניא המכובדת 'אסיפת גליונות'.

עוד זכיתי אחרי הסעודה להספיק להשתתף במיטאג טיש. רבינו שליט"א התעניין האם כבר ברכת המזון, אמרתי שלא, אפילו הבאתי אתי צידה לדרך מהסעודות מצוה של הברית. הרבי שליט"א כיבד אותי לברך ברכת המזון במיטאג טיש, מי אנוכי. לפני ברכת המזון ראיתי מחזה נורא, הרבי בחדרו הצנוע, מדבר תורה בעיניים עצומות כאילו שיושבים או נדחפים אלפי איש, אשרי הדור שהרבי משפיע עליו.

רעוא דרעוין, הרבי בוער בזמירות, בוער בתורה, הרבי מרחיב בדברות קדשו עד כמה צריך כל יהודי לחזור בתשובה בימים אלו של חודש אלול וימי הסליחות הקדושים. הרבי מזכיר לשון המדרש תנחומא בפרשת נצבים (ב), 'אפילו צדיק אחד ביניכם, כולכם עומדין בזכותו, ולא אתם בלבד, אלא כל העולם כולו, שנאמר (משלי י, כה) 'צדיק יסוד עולם'.

ועל פי זה ביאר רבינו שליט"א את הפסוק (דברים כט, ט), **'אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל'**. דהנה 'היום' זה ראש השנה כמו שמבואר בזוהר הקדוש (ח"ב לב): 'זהו **'אתם נצבים היום כולכם'**, היום - בראש השנה, ניצבים **'כולכם'** לדין ולמשפט, ומהו העצה להינצל ביום הדין, על זה ממשיך הכתוב, שהעצה הוא, שיתאספו כולם כאחד **'כל איש ישראל'** אצל **'ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם'**, ועל ידי זה יזכו כולם לשנה טובה ומתוקה, כלשון המדרש, **'אפילו צדיק אחד ביניכם, כולכם עומדין בזכותו'**.

יהודי צדיק ניגש אלי והראה לי על דרך זה בספר הקדוש 'דברי ישראל', לרבי הקדוש ממוד"ץ צוק"ל (פרשת מקץ), כמה חשוב להסתופף בצל הצדיק כבר בשבת סליחות, וכך לשון קדשו:

'פעם אחת בשבת שקודם ראש השנה בסעודת שחרית אמר אא"ז [הרבי הקדוש רבי יחזקאל מקומיר] צוק"ל להמסובין על שלחנו בזה הלשון, אכלו לשם שמים, כי המאכלים שלנו מגרשים מן האדם האוכל אצלנו, כל מיני חומריות וגשמיות וכל מיני אפיקורסות, וכלולים בהם כל מיני קדושות. ובסעודת שבת זו שלפני ראש השנה, יש בו כח כל הסליחות מ'זכור ברית', והפיוטים של שחרית ומוסף של ראש השנה, ומ'כל נדר' ושחרית ומוסף ונעילה של יום הקדוש, ומימים הראשונים של סוכות ושמיני עצרת ושמיני תורה, עד אסרו חג'. דברים נוראים. מכל זה ניתן ללמוד עד כמה אפשר לזכות כשבים לצדיק לשבת סליחות'.

גם מי שגר כמה שעות מרחק נסיעה מירושלים, יכול עדיין להספיק לבוא במוצאי שבת לריקודין של שמחה אחרי 'יתן לך' בצוותא אצל רבינו שליט"א. מי שלא ראה זאת לא ראה שמחה מימיו.

נברך את רבינו הקדוש והטהור שליט"א, יאריך ימים על ממלכתו, שיזכה מתוך נחת הרחבה ושמחה בריאות איתנה להרחיב ולהגדיל גבולות הקדושה, והלוואי שגם אנחנו נידבק בדרכיו, בתורה עבודה יראת שמים קדושה גמילות חסדים, אמן.

ערב שבת קודש פרשת נצבים וילך, זכיתי להגיע לחצר הקודש ותולדות אהרן, להגלל שמחת הברית מילה, לנכדו של הצדיק הוד כ"ק מרן הרבי שליט"א, בנו של חתנו מרן הרבי מטשערנוביץ שליט"א. היה מרגש לראות את כל האחים לבית קרעטשניץ מרנן האדמו"ר שליט"א, שבאו מכל הארץ להשתתף בשמחה.

תוך כדי הברית עלה לי במחשבה, למה לא להיות בשבת קודש - שבת סליחות, כל השבת בצילו של הצדיק רבינו שליט"א. ברוך אומר ועושה, ניגשתי לאחד מגדולי העסקנים בחסידות, וכדי לא לעבור על הגמרא במסכת בבא מציעא (כד.) בענין 'אושפיזא', אני לא יגיד את שמו. [אני רק יגיד רמז, המשפחה מתחילה באות ש'. תוך כמה דקות כבר היה מסודר אכסניא על הצד היותר טוב]. כדי לספר על כמות החסד שיש בתולדות אהרן, נצטרך להקדיש כמה וכמה גליונות 'מתיקות הדף היומי', תורת חסד זה תורה שלימה בפרד"ס, בפשט, ברמז, בדרש, בסוד, כן ירבו, אמן. זכיתי להתברך מרבינו שליט"א אחרי הברית. טוב עין הוא יבורך, הרה"צ רבי יהודה קאהן שליט"א מטבריה, נכדו חביבו של רבינו שליט"א, סיפר לרבי על הקול תורה שנשמע ונראה בעיר הקודש טבריה בכל שבת קודש לפני התפילה, כתוצאה ממה שזכיתי לעשות רצון צדיק, וגייסתי כמה חודשים כסף עבור החזקת הכולל החשוב, ועכשיו כבר כולם באים ללמוד לפני התפילה רק כדי לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו. כמה שמחה היה לרבי שליט"א מהבשורה הטובה. כבר דיברנו כמה פעמים בקול הלשון, וכתבנו בגליונות 'מתיקות הדף היומי', על גודל החשיבות, לבשר בשורות טובות ומשמחות לצדיקי אמת, ואין טוב אלא תורה.

בשבת קודש בוער אש בתולדות אהרן כמו במקום אחר ב'ונתנה תוקף' בימים נוראים. רבינו שליט"א בבגדי לבן, בוער כלפיד אש בתפילה. מי שזוכה להצטופף בליל שבת קודש ב'בואי בשלום' לראות את פניו הקדושים, רואה מלאך, הרבי לא בעלמא הדין. ברוב התפילה הרבי שליט"א עומד על רגליו ויגע בתפילה בכל מילה, כבן המתחטא לפני אביו. כמה זה מחייב כל חסיד תולדות אהרן, כמה זה מחייב כל יהודי שרואה את העבודה.

בגלל 'אושפיזא' אני גם לא יכול לספר אצל מי אכלתי סעודת ליל שבת קודש. אני כן יכול לספר, שאותו צדיק שהזמין אותי, כשהוא פותח פיו בדברי תורה, מתקיים 'עליונים ששו ותחתונים עלזו', הוא גם הרחיב רבות על חשיבות השמחה בחודש אלול. אותו צדיק מיהר לרוץ לטיש, אין מקום בליעה לר למחט בטיש, אנשים מכל הארץ ומהעולם, לא מוותרים על טיש בתולדות אהרן.

מי שזוכה להיות בטיש כששרים 'נשמת', 'כי כל פה לך יודה', מרגיש געגועים וכסופים לבורא עולם. מרוב מתיקות השיר, כל מי שמכיר את השיר הזה, ישיר את זה עכשיו תוך כדי הקריאה בגליון 'מתיקות הדף היומי'. אחרי הטיש זכיתי לקבל 'תפוחין קדישין' - תפוח מידיו הקדושות של רבינו שליט"א. סיפרתי לרבי על הצדיק שאכלתי אצלו, כמה הוא מְעִיץ בדברי תורה, אומר לי רבינו שליט"א, דָּאס איז דָּער עיקר - זה העיקר, כל העולם טפל לגבי התורה הקדושה שזהו העיקר.

שבת קודש לפני שחרית, אין מקום פנוי לא בהיכל התורה למטה, ולא בבית כנסת למעלה. אחד לומד עמוד היומי, השני מתייעץ בתיקוני זוהר, השלישי לומד תהלים, הרביעי לומד דף היומי, הצד השווה שבהם שעושים הכנה דרבה לפני התפילה. ואז מגיע הזעקה בתפילה בפסוקי דזמרה, כל מילה זה יהלום חדש. וכל זה הכנה ל'נשמת'.

חשבתי אחרי התפילה, להבדיל, כשם שלגבי תענוגי השבת הגשמיים ה'ברבורים' ושלי ודגים, יש מומחים לעשות מאותו דג בורי או דג קרפיון כמה סוגי טעמים. להבדיל ככה זה בתולדות אהרן, לגבי התענוג הרוחני - 'אז תתענג על ה'. אותו 'נשמת', בליל שבת קודש זה 'נשמת' של שירה, זמרה והודיה, ואילו בשבת בבוקר בתפילה ה'נשמת' הוא תחנונים כעני בפתח. מי שטרם טָעַם את העונג הרוחני